

Warszawa, 29-09-2026 r.

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

**Zespół Prawa Administracyjnego
i Gospodarczego**

V.7016.105.2026.BK/JK

**Pani
Dorota Łopalewska
Dyrektor
Departamentu Spraw Rodzinnych
i Nieletnich
Ministerstwo Sprawiedliwości
via ePUAP**

Szanowna Pani Dyrektor,

do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich docierają sygnały wskazujące na coraz częstsze przeprowadzanie wysłuchań, o których mowa w art. 45 ust. 2 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2024 r. poz. 917), za pośrednictwem środków teleinformatycznych, czyli bez osobistej obecności sędziego w szpitalu psychiatrycznym.

Praktyka ta budzi poważne wątpliwości z punktu widzenia celu i funkcji wynikających ze wspomnianego art. 45 ust. 2 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego. Wysłuchanie osoby hospitalizowanej bez jej zgody, stanowi jeden z kluczowych mechanizmów ochrony jej praw i wolności, ponieważ dotyczy sytuacji związanej z faktycznym pozbawieniem wolności. Zadaniem sędziego jest więc nie tylko weryfikacja dokumentacji medycznej, ale również bezpośrednie zapoznanie się z sytuacją pacjenta, jego zachowaniem, sposobem komunikowania się oraz możliwością swobodnego przedstawienia własnego stanowiska.

Tymczasem, kontakt realizowany wyłącznie w formie zdalnej nie pozwala w pełni osiągnąć tych celów. Ogranicza możliwość wszechstronnej oceny stanu pacjenta i jego sytuacji, a jednocześnie osłabia gwarancyjny charakter czynności podejmowanej przez niezależny sąd. Trudno również pominąć fakt, że osobista obecność sędziego może mieć dla pacjenta istotne znaczenie psychologiczne, wzmacniając jego poczucie bycia wysłuchanym przez organ stojący na straży jego praw.

Należy podkreślić, że przez ponad 30 lat obowiązywania ustawy o ochronie zdrowia psychicznego wizytacje sędziowskie były realizowane poprzez osobisty kontakt z pacjentem. Taka praktyka najlepiej odpowiada celowi przepisów oraz standardom ochrony praw osób przebywających w szpitalach psychiatrycznych bez zgody.

W ocenie Rzecznika przeprowadzanie wysłuchań wyłącznie w formule online należy uznać za praktykę nieprawidłową, która może prowadzić do osłabienia gwarancji procesowych przysługujących osobom hospitalizowanym bez zgody.

W tych okolicznościach, działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1264, ze zm.), uprzejmie proszę Panią Dyrektor o zainteresowanie się przedmiotową sprawą i poinformowanie Rzecznika o zajęтым stanowisku w sprawie.

Z wyrazami szacunku

Piotr Mierzejewski

Dyrektor Zespołu

/-wydano i podpisano elektronicznie/